# కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

## ||అథ పఞ్చమ కాణ్డే పఞ్చమః ప్రశ్నః||

హరిః ఓమ్|| యదేకేన సగ్గ్స్థాపయతి యజ్ఞస్య సన్తత్యా అవిచ్ఛేదాయైన్ద్రాః పశవో యే
ముష్కరా యదైన్ద్రాః సన్తోఽగ్నిభ్య ఆ లభ్యన్తే దేవతాభ్యః సమదం దధాత్యాగ్నేయీస్త్రిష్టుభో
యాజ్యానువాక్యాః కుర్యాద్యదాగ్నేయీస్తేనాఽఽగ్నేయా యత్త్రిష్టుభస్తేనైన్ద్రాః సమృద్ధ్యై న
దేవతాభ్యః సమదం దధాతి వాయవే నియుత్వతే తూపరమా లభతే
తేజోఽగ్నేర్వాయుస్తేజస ఏష ఆ లభ్యతే తస్మాద్యద్రియఙ్ వాయు- [౧] ర్వాతి
తద్రియఙ్ఙగ్నిర్దహతి స్వమేవ తత్తేజోఽన్వేతి యన్న నియుత్వతే స్యాదున్మాద్యేద్యజమానో
నియుత్వతే భవతి యజమానస్యాఽనున్మాదాయ వాయుమతీ శ్వేతవతీ యాజ్యానువాక్యే
భవతః సతేజస్త్వాయ హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాఽగ్ర ఇత్యాఘారమా ఘారయతి
ప్రజాపతిర్వై హిరణ్యగర్భః ప్రజాపతేరనురూపత్వాయ సర్వాణి వా ఏష రూపాణి పశూనాం
ప్రత్యా లభ్యతే యచ్ఛ్మశ్రుణస్తత్- [౨] పురుషాణాగ్ం రూపం యత్తూపరస్తదశ్వానాం
యదన్యతోదన్తద్గవాం యదవ్యా ఇవ శఫాస్తదవీనాం యదజస్తదజానాం వాయుర్వై
పశూనాం ప్రియం ధామ యద్వాయవ్యో భవత్యేతమేవైనమభి సంజానానాః పశవ ఉప
తిష్ఠన్తే వాయవ్యః కార్యా3ః ప్రాజాపత్యా 3 ఇత్యాహుర్యద్వాయవ్యం
కుర్యాత్ప్రజాపతేరియాద్యత్ప్రాజాపత్యం కుర్యాద్వాయో- [3] రియాద్యద్వాయవ్యః
పశుర్భవతి తేన వాయోర్నైతి యత్ప్రాజాపత్యః పురోడాశో భవతి తేన ప్రజాపతేర్నైతి
యద్ద్వాదశకపాలస్తేన వైశ్వానరాన్నైత్యాగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపతి
దీక్షిష్యమాణోఽగ్నిః సర్వా దేవతా విష్ణుర్యజ్ఞో దేవతాశ్చైవ యజ్ఞం చాఽఽ రభతేఽగ్నిరవమో
దేవతానాం విష్ణుః పరమో యదాగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపతి దేవతా [౪]

ఏవోభయతః పరిగృహ్య యజమానోఽవ రున్ధే పురోడాశేన వై దేవా అముష్మింల్లోక ఆర్ధ్నువఞ్చరుణాఽస్మిన్ యః కామయేతాఽముష్మింల్లోక ఋధ్నుయామితి స పురోడాశం కుర్వీతాఽముష్మిన్నేవ లోక ఋధ్నోతి యదష్టాకపాలస్తేనాఽఽగ్నేయో యత్త్రికపాలస్తేన వైష్ణవః సమృద్ధ్యై యః కామయేతాఽస్మింల్లోక ఋధ్నుయామితి స చరుం కుర్వీతాఽగ్నేర్ఘృతం విష్ణోస్తణ్డులాస్తస్మా- [౫] చ్చరుః కార్యోఽస్మిన్నేవ లోక ఋధ్నోత్యాదిత్యో భవతీయం వా అదితిరస్యామేవ ప్రతి తిష్ఠత్యథో అస్యామేవాఽధి యజ్ఞం తనుతే యో వై సంవథ్సరముఖ్యమభృత్వాఽగ్నిం చినుతే యథా సామి గర్భోఽవపద్యతే తాదృగేవ తదార్తిమార్ఛేద్వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం పురస్తాన్నిర్వపేథ్సంవథ్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరో యథా సంవథ్సరమాప్త్వా [౬] కాల ఆగతే విజాయత ఏవమేవ సంవథ్సరమాప్త్వా కాల ఆగతేఽగ్నిం చినుతే నాఽఽర్తిమార్ఛత్యేషా వా అగ్నేః ప్రియా తనూర్యద్వైశ్వానరః ప్రియామేవాఽస్య తనువమవ రున్ధే త్రీణ్యేతాని హవీగ్ంషి భవన్తి త్రయ ఇమే లోకా ఏషాం లోకానాగ్ం రోహాయ॥[౭]

*యద్రియజ్ ఆయుర్యచ్ఛ్మిశ్రుణస్తద్వాయోనిర్వపతి దేవతాస్తస్మాదాప్త్వాఽష్టౌత్రిగ్ంశచ్చ*||**5.5.1**||

ప్రజాపతిః ప్రజాః సృష్ట్వా ప్రేణాఽను ప్రాఽవిశత్తాభ్యః పునః సమ్భవితుం నాఽశక్నోథ్సోఽబ్రవీదృధ్నవదిథ్స యో మేఽతః పునః సంచినవదితి తం దేవాః సమచిన్వన్తతో వై త ఆర్ధ్నువన్ యథ్సమచిన్వన్తచ్చిత్యస్య చిత్యత్వం య ఏవం విద్వానగ్నిం చినుత ఋధ్నోత్యేవ కస్మై కమగ్నిశ్చీయత ఇత్యాహురగ్నివా- [౧] నసానీతి వా అగ్నిశ్చీయతేఽగ్నివానేవ భవతి కస్మై కమగ్నిశ్చీయత ఇత్యాహుర్దేవా మా వేదన్నితి వా అగ్నిశ్చీయతే విదురేనం దేవాః కస్మై కమగ్నిశ్చీయత ఇత్యాహుర్గృహ్యసానీతి వా అగ్నిశ్చీయతే గృహ్యేవ భవతి కస్మై కమగ్నిశ్చీయత ఇత్యాహుః పశుమానసానీతి వా అగ్ని- [౨] శ్చీయతే పశుమానేవ భవతి కస్మై కమగ్నిశ్చీయత ఇత్యాహుః సప్త మా

పురుషా ఉప జీవానితి వా అగ్నిశ్చీయతే త్రయః ప్రాఞ్చస్త్రయః ప్రత్యఞ్చ ఆత్మా సప్తమ ఏతావన్త ఏవైనమముష్మింల్లోక ఉప జీవన్తి ప్రజాపతిరగ్నిమచికీషత తం పృథివ్యబ్రవీన్న మయ్యగ్నిం చేష్యసేఽతి మా ధక్ష్యతి సా త్వాఽతిదహ్యమానా వి ధవిష్యే [౧౦] స పాపీయాన్భవిష్యసీతి సోఽబ్రవీత్తథా వా అహం కరిష్యామి యథా త్వా నాఽతిధక్ష్యతీతి స ఇమామభ్యమృశత్ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీదేతీమామేవేష్టకాం కృత్వోపాఽధత్తాఽనతిదాహాయ యత్ప్రత్యగ్నిం చిన్వీత తదభి మృశేత్ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీదే- [౧౧] తీమామేవేష్టకాం కృత్వోప ధత్తేఽనతిదాహాయ ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జాయేయేతి స ఏతముఖ్యమపశ్యత్తగ్ం సంవథ్సరమబిభస్తతో వై స ప్రాఽజాయత తస్మాథ్సంవథ్సరం భార్యః ప్రైవ జాయతే తం వసవోఽబ్రువన్ప్ర త్వమజనిష్ఠా వయమ్ప్ర జాయామహా ఇతి తం వసుభ్యః ప్రాఽయచ్ఛత్తం త్రీణ్యహాన్యబిభరుస్తేన [౧౨] త్రీణి చ శతాన్యసృజన్త త్రయస్త్రిగ్ంశతం చ తస్మాత్త్ర్యహం భార్యః ప్రైవ జాయతే తాన్రుద్రా అబ్రువన్ప్ర యూయమజనిఢ్వం వయమ్ప్ర జాయామహా ఇతి తగ్ం రుద్రేభ్యః ప్రాఽయచ్ఛన్తగ్ం షడహాన్యబిభరుస్తేన త్రీణి చ శతాన్యసృజన్త త్రయస్త్రిగ్ంశతం చ తస్మాత్షడహం భార్యః ప్రైవ జాయతే తానాదిత్యా అబ్రువన్ప్ర యూయమజనిఢ్వం వయం [౧౩] ప్ర జాయామహా ఇతి తమాదిత్యేభ్యః ప్రాఽయచ్ఛన్తం ద్వాదశాఽహాన్యబిభరుస్తేన త్రీణి చ శతాన్యసృజన్త త్రయస్త్రిగ్ంశతం చ తస్మాద్ద్వాదశాహం భార్యః ప్రైవ జాయతే తేన వై తే సహస్రమసృజన్తోఖాగ్ం సహస్రతమీం య ఏవముఖ్యగ్ం సాహస్రం వేద ప్ర సహస్రం పశూనాప్నోతి॥[౧౪]

*అగ్నివాన్పృశుమానసానీతి వా అగ్నిర్ద్విష్యే మృశేత్ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద తేన తానాదిత్యా అబ్రువన్ప్ర యూయమజనిఢ్వం వయఞ్చత్వారిగ్ంశచ్చ*||**5.5.2**||

యజుషా వా ఏషా క్రియతే యజుషా పచ్యతే యజుషా వి ముచ్యతే యదుఖా సా వా ఏషైతర్హి యాతయామ్నీ సా న పునః ప్రయుజ్యేత్యాహురగ్నే యుక్ష్వా హి యే తవ యుక్ష్వా హి దేవహూతమాగ్ం ఇత్యుఖాయాం జుహోతి తేనైవైనాం పునః ప్ర యుఙ్క్తే తేనాఽయాతయామ్నీ యో వా అగ్నిం యోగ ఆగతే యునక్తి యుఙ్క్తే యుఞ్జానేష్వగ్నే [౧౫] యుక్ష్వా హి యే తవ యుక్ష్వా హి దేవహూతమాగ్ం ఇత్యాహైష వా అగ్నేర్యోగస్తేనైవైనం యునక్తి యుఙ్క్తే యుఞ్జానేషు బ్రహ్మవాదినో వదన్తి న్యఙ్ ఙగ్నిశ్చేతవ్యా 3 ఉత్తానా 3 ఇతి వయసాం వా ఏష ప్రతిమయా చీయతే యదగ్నిర్యన్న్యఞ్చం చినుయాత్పృష్టిత ఏనమాహుతయ ఋచ్ఛేయుర్యదుత్తానం న పతితుగ్ం శక్నుయాదసువర్గ్యోఽస్య స్యాత్ప్రాచీనముత్తానం [౧౬] పురుషశీర్షముప దధాతి ముఖత ఏవైనమాహుతయ ఋచ్ఛన్తి నోత్తానం చినుతే సువర్గ్యోఽస్య భవతి సౌర్యా జుహోతి చక్షురేవాఽస్మిన్ప్రతి దధాతి ద్విర్జుహోతి ద్వే హి చక్షుషీ సమాన్యా జుహోతి సమానగ్ం హి చక్షుః సమృద్ధ్యై దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్తే వామం వసు సం న్యదధత తద్దేవా వామభృతాఽవృఞ్జత తద్వామభృతో వామభృత్త్వం యద్వామభృతముపదధాతి వామమేవ తయా వసు యజమానో భ్రాతృవ్యస్య వృఙ్క్తే హిరణ్యమూర్ధ్నీ భవతి జ్యోతిర్వై హిరణ్యం జ్యోతిర్వామం జ్యోతిషైవాఽస్య జ్యోతిర్వామం వృఙ్క్తే ద్వియజుర్భవతి ప్రతిష్ఠిత్యై ॥[౧౭]

*యుఞ్జానేష్వగ్నే ప్రాచీనముత్తానం వామభృతఞ్జతుర్విగ్ంశతిశ్చ* ||**5.5.3**||

ఆపో వరుణస్య పత్నయ ఆసన్తా అగ్నిరభ్యధ్యాయత్తాః సమభవత్తస్య రేతః పరాఽపతత్తదియమభవద్యద్ద్వితీయమ్పరాపతత్తదసావభవదియం వై విరాడసౌ స్వరాడ్యద్విరాజావుపదధాతీమే ఏవోప ధత్తే యద్వా అసౌ రేతః సిఞ్చతి తదస్యాం ప్రతి తిష్ఠతి తత్ప్ర జాయతే తా ఓషధయో [౧౦] వీరుధో భవన్తి తా అగ్నిరత్తి య ఏవం వేద

ప్రైవ జాయతేఽన్నాదో భవతి యో రేతస్వీ స్యాత్ప్రథమాయాం తస్య చిత్యాముభే ఉప దధ్యాదిమే ఏవాస్మై సమీచీ రేతః సిఞ్చతో యః సిక్తరేతాః స్యాత్ప్రథమాయాం తస్య చిత్యామన్యాముప దధ్యాదుత్తమాయామన్యాగ్ం రేత ఏవాఽస్య సిక్తమాభ్యాముభయతః పరి గృహ్ణాతి సంవథ్సరం న క- [౧౯] ఞ్చన ప్రత్యవరోహేన్న హీమే కం చన ప్రత్యవరోహతస్తదేనయోర్వ్రతం యో వా అపశీర్షాణమగ్నిం చినుతేఽపశీర్షాముష్మింల్లోకే భవతి యః సశీర్షాణం చినుతే సశీర్షాముష్మింల్లోకే భవతి చిత్తిం జుహోమి మనసా ఘృతేన యథా దేవా ఇహాఽఽగమన్వీతిహోత్రా ఋతావృధః సముద్రస్య వయునస్య పత్మఞ్జుహోమి విశ్వకర్మణే విశ్వాఽహాఽమర్త్యగ్ం హవిరితి స్వయమాతృణ్ణాముపధాయ జుహోత్యే- [౨౦] తద్వా అగ్నేః శిరః సశీర్షాణమేవాఽగ్నిం చినుతే సశీర్షాఽముష్మింల్లోకే భవతి య ఏవం వేద సువర్గాయ వా ఏష లోకాయ చీయతే యదగ్నిస్తస్య యదయథాపూర్వం క్రియతేఽసువర్గ్యమస్య తథ్సువర్గ్యోఽగ్నిశ్చితిముపధాయాఽభి మృశేచ్చిత్తిమచిత్తిం చినవద్వి విద్వాన్పృష్ఠేవ వీతా వృజినా చ మర్తాన్రాయే చ నః స్వపత్యాయ దేవ దితిం చ రాస్వాఽదితిమురుష్యేతి యథాపూర్వమేవైనాముప ధత్తే ప్రాఞ్చమేనం చినుతే సువర్గ్యోఽస్య భవతి॥[౨౧]

*ఓషధయః కఞ్జుహోతి స్వపత్యాయాఽష్టాదశ చ* ||**5.5.4**||

విశ్వకర్మా దిశాం పతిః స నః పశూన్పాతు సోఽస్మాన్పాతు తస్మై నమః ప్రజాపతీ రుద్రో వరుణోఽగ్నిర్దిశాం పతిః స నః పశూన్పాతు సోఽస్మాన్పాతు తస్మై నమ ఏతా వై దేవతా ఏతేషాం పశూనామధిపతయస్తాభ్యో వా ఏష ఆ వృశ్చ్యతే యః పశుశీర్షాణ్యుపదధాతి హిరణ్యేష్టకా ఉప దధాత్యేతాభ్య ఏవ దేవతాభ్యో నమస్కరోతి బ్రహ్మవాదినో [౨౨] వదన్త్యగ్నౌ గ్రామ్యాన్పశూన్ప్ర దధాతి శుచాఽఽరణ్యానర్పయతి కిం తత ఉచ్ఛిగ్ంషతీతి యద్ధిరణ్యేష్టకా ఉపదధాత్యమృతం వై హిరణ్యమమృతేనైవ గ్రామ్యేభ్యః పశుభ్యో భేషజం

కరోతి నైనాన్ హినస్తి ప్రాణో వై ప్రథమా స్వయమాతృణ్ణా వ్యానో ద్వితీయాఽపానస్తృతీయాఽను ప్రాఽణ్యాత్ప్రథమాగ్ స్వయమాతృణ్ణాముపధాయ ప్రాణేనైవ ప్రాణగ్ం సమర్ధయతి వ్యన్యాద్- [౨౩] ద్వితీయాముపధాయ వ్యానేనైవ వ్యానగ్ం సమర్ధయత్యఽపాన్యాత్తృతీయాముపధాయాఽపానేనైవాఽపానగ్ం సమర్ధయత్యథో ప్రాణైరేవైనగ్ం సమిన్ద్ధే భూర్భువః సువరితి స్వయమాతృణ్ణా ఉప దధాతీమే వై లోకాః స్వయమాతృణ్ణా ఏతాభిః ఖలు వై వ్యాహృతీభిః ప్రజాపతిః ప్రాఽజాయత యదేతాభిర్వ్యాహృతీభిః స్వయమాతృణ్ణా ఉపదధాతీమానేవ లోకానుపధాయైషు [౨౪] లోకేష్వధి ప్ర జాయతే ప్రాణాయ వ్యానాయాఽపానాయ వాచే త్వా చక్షుషే త్వా తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీదాఽగ్నినా వై దేవాః సువర్గం లోకమజిగాగ్ంసన్తేన పతితుం నాఽశక్నువన్త ఏతాశ్చతస్రః స్వయమాతృణ్ణా అపశ్యన్తా దిక్షూపాఽదధత తేన సర్వతశ్చక్షుషా సువర్గం లోకమాయన్ యచ్చతస్రః స్వయమాతృణ్ణా దిక్షూపదధాతి సర్వతశ్చక్షుషైవ తదగ్నినా యజమానః సువర్గం లోకమేతి॥[౨౫]

*బ్రహ్మవాదినో వ్యన్యాదేషు యజమానస్త్రీణి చ*॥**5.5.5**॥

అగ్న ఆ యాహి వీతయ ఇత్యాహాఽహ్వాతైవైనమగ్నిం దూతం వృణీమహ ఇత్యాహ హూత్వైవైనం వృణీతేఽగ్నినాఽగ్నిః సమిధ్యత ఇత్యాహ సమిన్ధ ఏవైనమగ్నిర్వృత్రాణి జఙ్ఘనదిత్యాహ సమిద్ధ ఏవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం దధాత్యగ్నేః స్తోమం మనామహ ఇత్యాహ మనుత ఏవైనమేతాని వా అహ్నాగ్ం రూపాణ్య- [౨౬] న్వహమేవైనం చినుతేఽవాఽహ్నాగ్ం రూపాణి రున్ద్ధే బ్రహ్మవాదినో వదన్తి కస్మాథ్సత్యాద్యాతయామ్నీరన్యా ఇష్టకా అయాతయామ్నీ లోకం పృణేత్యైన్ద్రాగ్నీ హి బార్హస్పత్యేతి బ్రూయాదిన్ద్రాగ్నీ చ హి దేవానాం బృహస్పతిశ్చాఽయాతయామానోఽనుచరవతీ భవత్యజామిత్వాయాఽనుష్టుభాఽను చరత్యాత్మా వై లోకం పృణా ప్రాణోఽనుష్టుప్తస్మాత్ప్రాణః సర్వాణ్యఙ్గాన్యను చరతి తా అస్య

సూదదోహస [౨౭] ఇత్యాహ తస్మాత్పరుషిపరుషి రసః సోమగ్గ్ శ్రీణన్తి పృశ్నయ ఇత్యాహాఽన్నం వై పృశ్న్యన్నమేవాఽవ రున్ధేఽర్కో వా అగ్నిరర్కోఽన్నమన్నమేవాఽవ రున్ధే జన్మన్దేవానాం విశస్త్రిష్వా రోచనే దివ ఇత్యాహేమానేవాఽస్మై లోకాఞ్జ్యోతిష్మతః కరోతి యో వా ఇష్టకానాం ప్రతిష్ఠాం వేద ప్రత్యేవ తిష్ఠతి తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీదేత్యాహైషా వా ఇష్టకానాం ప్రతిష్ఠా య ఏవం వేద ప్రత్యేవ తిష్ఠతి॥[౨౮]

*రూపాణి సూదదోహసస్తయా షోడశ చ*||**5.5.6**||

సువర్గాయ వా ఏష లోకాయ చీయతే యదగ్నిర్వజ్ర ఏకాదశినీ యదగ్నావేకాదశినీం మినుయాద్వజ్రేణైనగ్ం సువర్గాల్లోకాదన్తర్దధ్యాద్యన్న మినుయాత్స్వరుభిః పశూన్వ్యర్ధయేదేకయూపం మినోతి నైనం వజ్రేణ సువర్గాల్లోకాదన్తర్దధాతి న స్వరుభిః పశూన్వ్యర్ధయతి వి వా ఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యేణర్ధ్యతే యోఽగ్నిం చిన్వన్నధి క్రామతైన్ద్రియ- [౨౯] ర్చాఽఽ క్రమణం ప్రతీష్టకాముప దధ్యాన్నేన్ద్రియేణ వీర్యేణ వ్యృధ్యతే రుద్రో వా ఏష యదగ్నిస్తస్య తిస్రః శరవ్యాః ప్రతీచీ తిరశ్చ్యనూచీ తాభ్యో వా ఏష ఆ వృశ్చ్యతే యోఽగ్నిం చినుతేఽగ్నిం చిత్వా తిసృధన్వమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్తాభ్య ఏవ నమస్కరోత్యతిథో తాభ్య ఏవాఽఽత్మానం నిష్క్రీణీతే యత్తే రుద్ర పురో [30] ధనుస్తద్వాతో అను వాతు తే తస్మై తే రుద్ర సంవథ్సరేణ నమస్కరోమి యత్తే రుద్ర దక్షిణా ధనుస్తద్వాతో అను వాతు తే తస్మై తే రుద్ర పరివథ్సరేణ నమస్కరోమి యత్తే రుద్ర పశ్చాద్ధనుస్తద్వాతో అను వాతు తే తస్మై తే రుద్రేదావథ్సరేణ నమస్కరోమి యత్తే రుద్రోత్తరాద్ధనుస్తద్వాతో అను వాతు తే తస్మై తే రుద్రేదువథ్సరేణ నమస్కరోమి యత్తే రుద్రోపరి ధనుస్త- [30] ద్వాతో అను వాతు తే తస్మై తే రుద్ర వథ్సరేణ నమస్కరోమి రుద్రో వా ఏష యదగ్నిః స యథా వ్యాఘ్రః క్రుద్ధస్తిష్ఠత్యేవం వా ఏష ఏతర్హి సంచితమేతైరుప తిష్ఠతే నమస్కారైరేవైనగ్ం శమయతి యేఽగ్నయః [౩౨] పురీష్యాః

ప్రవిష్టాః పృథివీమను। తేషాం త్వమస్యుత్తమః ప్ర ణో జీవాతవే సువ॥ ఆపన్త్వాగ్నే మనసాఽఽపన్త్వాఽగ్నే తపసాఽఽపన్త్వాఽగ్నే దీక్షయాఽఽపన్త్వాఽగ్న ఉపసద్భిరాపన్త్వాఽగ్నే సుత్యయాపన్త్వాగ్నే దక్షిణాభిరాపన్త్వాఽగ్నేఽవభృథేనాఽఽపన్త్వాగ్నే వశయాఽఽపన్త్వాఽగ్నే స్వగాకారేణేత్యాహైషా వా అగ్నేరాప్తిస్తయైవైనమాప్నోతి॥[33]

*ఐన్ద్రియా పుర ఉత్తరాధనుస్తదగ్నయ ఆహాఽష్టౌ చ॥**5.5.7**॥*

గాయత్రేణ పురస్తాదుప తిష్ఠతే ప్రాణమేవాఽస్మిన్దధాతి బృహద్రథంతరాభ్యాం పక్షావోజ ఏవాఽస్మిన్దధాత్యృతుస్థాయజ్ఞాయజ్ఞియేన పుచ్ఛమృతుష్వేవ ప్రతి తిష్ఠతి పృష్ఠైరుప తిష్ఠతే తేజో వై పృష్ఠాని తేజ ఏవాఽస్మిన్దధాతి ప్రజాపతిరగ్నిమసృజత సోఽస్మాథ్సృష్టః పరాజైత్తం వారవన్తీయేనాఽవారయత తద్వారవన్తీయస్య వారవన్తీయత్వగ్గ్ శ్యైతేన శ్యేతీ అకురుత తచ్ఛ్యైతస్య శ్యైతత్వం [34] యద్వారవన్తీయేనోపతిష్ఠతే వారయత ఏవైనగ్గ్ శ్యైతేన శ్యేతీ కురుతే ప్రజాపతేర్హృదయేనాఽపిపక్షమ్ప్రత్యుప తిష్ఠతే ప్రేమాణమేవాఽస్య గచ్ఛతి ప్రాచ్యా త్వా దిశా సాదయామి గాయత్రేణ ఛన్దసాఽగ్నినా దేవతయాఽగ్నేః శీర్ష్ణాఽగ్నేః శిర ఉప దధామి దక్షిణయా త్వా దిశా సాదయామి త్రైష్టుభేన ఛన్దసేన్ద్రేణ దేవతయాఽగ్నేః పక్షేణాఽగ్నేః పక్షముప దధామి ప్రతీచ్యా త్వా దిశా సాదయామి [35] జాగతేన ఛన్దసా సవిత్రా దేవతయాఽగ్నేః పుచ్ఛేనాఽగ్నేః పుచ్ఛముప దధామ్యుదీచ్యా త్వా దిశా సాదయామ్యానుష్టుభేన ఛన్దసా మిత్రావరుణాభ్యాం దేవతయాఽగ్నేః పక్షేణాఽగ్నేః పక్షముప దధామ్యూర్ధ్వయా త్వా దిశా సాదయామి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా బృహస్పతినా దేవతయాఽగ్నేః పృష్ఠేనాఽగ్నేః పృష్ఠముప దధామి యో వా అపాత్మానమగ్నిం చినుతేఽపాత్మాఽముష్మింల్లోకే భవతి యః సాత్మానం చినుతే సాత్మాఽముష్మింల్లోకే భవత్యాత్మేష్టకా ఉప దధాత్యేష వా అగ్నేరాత్మా సాత్మానమేవాఽగ్నిం చినుతే సాత్మాఽముష్మింల్లోకే భవతి య ఏవం వేద॥[36]

*శ్రైత్వం ప్రతీచ్యా త్వా దిశా సాదయామి యస్మాత్మనత్పిమతే ద్వావిగ్ంశతిశ్చ*||**5.5.8**||

అగ్న ఉదధే యా త ఇషుర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తే నమస్తస్యాస్త ఉప జీవన్తో భూయాస్మాఽగ్నే దుధ్ర గహ్య కిగ్ంశిల వన్య యా త ఇషుర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తే నమస్తస్యాస్త ఉప జీవన్తో భూయాస్మ పఞ్చ వా ఏతేఽగ్నయో యచ్చితయ ఉదధిరేవ నామ ప్రథమో దుధ్రో [౩౭] ద్వితీయో గహ్యస్తృతీయః కిగ్ంశిలశ్చతుర్థో వన్యః పఞ్చమస్తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాదధ్వర్యుం చ యజమానం చ ప్ర దహేయుర్యదేతా ఆహుతీర్జుహోతి భాగధేయేనైవైనాఞ్ఛమయతి నాఽఽర్తిమార్ఛత్యధ్వర్యుర్న యజమానో వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణోఽక్ష్యోశ్చక్షుః కర్ణయోః శ్రోత్రమ్బాహువోర్బలమూరువోరోజోఽరిష్టా విశ్వాన్యఙ్గాని తనూః [౩౦] తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీరప వా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామన్తి యోఽగ్నిం చిన్వన్నధిక్రామతి వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణ ఇత్యాహ ప్రాణానేవాఽఽత్మన్ధత్తే యో రుద్రో అగ్నౌ యో అప్సు య ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనాఽఽవివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగా వా అన్యే రుద్రా హవిర్భాగా [౩౯] అన్యే శతరుద్రీయగ్ం హుత్వా గావీధుకం చరుమేతేన యజుషా చరమాయామిష్టకాయాం ని దధ్యాద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి తస్య త్వై శతరుద్రీయగ్ం హుతమిత్యాహుర్యస్యైతదగ్నౌ క్రియత ఇతి వసవస్త్వా రుద్రైః పురస్తాత్పాన్తు పితరస్త్వా యమరాజానః పితృభిర్దక్షిణతః పాన్త్వాదిత్యాస్త్వా విశ్వైర్దేవైః పశ్చాత్పాన్తు ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతః పాతు [౪౦] దేవాస్త్వేన్ద్రజ్యేష్ఠా వరుణరాజానోఽధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చ పాన్తు న వా ఏతేన పూతో న మేధ్యో న ప్రోక్షితో యదేనమతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యథ్సంచితమాజ్యేన ప్రోక్షతి తేన పూతస్తేన మేధ్యస్తేన ప్రోక్షితః||[౪౦]

*దుధ్రస్తనూర్హవిర్భాగాః పాతు ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ*||**5.5.9**||

సమీచీ నామాఽసి ప్రాచీ దిక్తస్యాస్తేఽగ్నిరధిపతిరసితో రక్షితా యశ్చాఽధిపతిర్యశ్చ గోప్తా
తాభ్యాం నమస్తౌ నో మృడయతాం తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వాం జమ్భే
దధామ్యోజస్వినీ నామాఽసి దక్షిణా దిక్తస్యాస్త ఇన్ద్రోఽధిపతిః పృదాకుః ప్రాచీ నామాఽసి
ప్రతీచీ దిక్తస్యాస్తే [౪౨] సోమోఽధిపతిః స్వజోఽవస్థావా నామాఽస్యుదీచీ దిక్తస్యాస్తే
వరుణోఽధిపతిస్తిరశ్చరాజిరధిపత్నీ నామాఽసి బృహతీ దిక్తస్యాస్తే బృహస్పతిరధిపతిః
శ్విత్రో వశినీ నామాఽసీయం దిక్తస్యాస్తే యమోఽధిపతిః కల్మాషగ్రీవో రక్షితా
యశ్చాఽధిపతిర్యశ్చ గోప్తా తాభ్యాం నమస్తౌ నో మృడయతాం తే యం ద్విష్మో యశ్చ [౪౩]
నో ద్వేష్టి తం వాం జమ్భే దధామ్యేతా పై దేవతా అగ్నిం చితగ్ం రక్షన్తి తాభ్యో
యదాహుతీర్న జుహుయాదధ్వర్యుం చ యజమానం చ ధ్యాయేయుర్యదేతా
ఆహుతీర్జుహోతి భాగధేయేసైపైనాఞ్ఛమయతి నాఽఽర్తిమార్ఛత్యధ్వర్యుర్న యజమానో
హేతయో నామ స్థ తేషాం వః పురో గృహా అగ్నిర్వ ఇషవః సలిలో నిలిమ్పా నామ [౪౪] స్థ
తేషాం వో దక్షిణా గృహాః పితరో వ ఇషవః సగరో వజ్రిణో నామ స్థ తేషాం వః
పశ్చాద్గృహాః స్వప్నో వ ఇషవో గహ్వరోఽవస్థావానో నామ స్థ తేషాం వ ఉత్తరాద్గృహా ఆపో
వ ఇషవః సముద్రోఽధిపతయో నామ స్థ తేషాం వ ఉపరి గృహా వర్షం వ
ఇషవోఽవస్వాన్క్రవ్యా నామ స్థ పార్థివాస్తేషాం వ ఇహ గృహా [౪౫] అన్నం వ ఇషవోఽనిమిషో
వాతనామం తేభ్యో వో నమస్తే నో మృడయత తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వో
జమ్భే దధామి హుతాదో వా అన్యే దేవా అహుతాదోఽన్యే తానగ్నిచిదేవోభయాన్ప్రీణాతి
దధ్నా మధుమిశ్రేణైతా ఆహుతీర్జుహోతి భాగధేయేసైపైనాన్ప్రీణాత్యథో ఖల్వాహురిష్టకా పై
దేవా అహుతాద ఇత్యను- [౪౬] పరిక్రామం జుహోత్యపరివర్గమేపైనాన్ప్రీణాతీమగ్గ్
స్తనమూర్జస్వన్తం ధయాపాం ప్రప్యాతమగ్నే సరిరస్య మధ్యే। ఉత్సం జుషస్వ
మధుమన్తమూర్వ సముద్రియగ్ం సదనమా విశస్వ॥ యో వా అగ్నిం ప్రయుజ్య న

విముఞ్చతి యథాఽశ్వో యుక్తోఽవిముచ్యమానః క్షుధ్యన్పరాభవత్యేవమస్యాగ్నిః పరా భవతి
తం పరాభవన్తం యజమానోఽను పరా భవతి సోఽగ్నిం చిత్వా లూక్షో [౪౭] భవతీమగ్గ్
స్తనమూర్జస్వన్తన్ధయాఽపామిత్యాజ్యస్య పూర్ణాగ్ స్రుచం జుహోత్యేష వా అగ్నేర్విమోకో
విముచ్యైవాఽస్మా అన్నమపి దధాతి తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేద యశ్చ న సుధాయగ్ం హ
వై వాజీ సుహితో దధాతీత్యగ్నిర్వావ వాజీ తమేవ తత్ప్రీణాతి స ఏనం ప్రీతః ప్రీణాతి
వసీయాన్భవతి||[౪౦]

*ప్రతీచీ దిక్తస్యాస్తే ద్విషో యశ్చ నిలింపా నామేహ గృహా ఇతి లూక్షో వసీయాన్భవతి||**5.5.10**||*

ఇన్ద్రాయ రాజ్ఞే సూకరో వరుణాయ రాజ్ఞే కృష్ణో యమాయ రాజ్ఞ ఋశ్య ఋషభాయ
రాజ్ఞే గవయః శార్దూలాయ రాజ్ఞే గౌరః పురుషరాజాయ మర్కటః క్షిప్రశ్యేనస్య వర్తికా
నీలఙ్గోః క్రిమిః సోమస్య రాజ్ఞః కులుఙ్గః సిన్ధోః శిగ్ంశుమారో హిమవతో హస్తీ||[౪౯]

*ఇన్ద్రాయ రాజ్ఞేఽష్టావిగ్ంశతిః||**5.5.11**||*

మయుః ప్రాజాపత్య ఊలో హలీక్ష్ణో వృషదగ్ంశస్తే ధాతుః సరస్వత్యై శారిః శ్యేతా
పురుషవాక్సరస్వతే శుకః శ్యేతః పురుషవాగారణ్యోఽజో నకులః శకా తే పౌష్ణా వాచే
క్రౌఞ్చః||[౫౦]

*మయుప్రయేవిగ్ంశతిః||**5.5.12**||*

అపాం నప్త్రే జషో నాక్రో మకరః కులీకయస్తేఽకూపారస్య వాచే పైఙ్గరాజో భగాయ కుషీతక
ఆతీ వాహసో దర్విదా తే వాయవ్యా దిగ్భ్యశ్చక్రవాకః||[౫౦]

*అపామేకాన్న విగ్ంశతిః||**5.5.13**||*

బలాయాఽజగర ఆఖుః సృజయా శయణ్డకస్తే మైత్రా మృత్యవేఽసితో మన్యవే స్వజః
కుంభీనసః పుష్కరసాదో లోహితాహిస్తే త్వాష్ట్రః ప్రతిశ్రుత్కాయై వాహసః॥[౫౨]
***||5.5.14||***

పురుషమృగశ్చన్ద్రమసే గోధా కాలకా దార్వాఘాటస్తే వనస్పతీనామేణ్యాహ్నే కృష్ణో రాత్రియై
పికః క్ష్విఙ్కా నీలశీర్ష్ణీ తేఽర్యమ్ణే ధాతుః కత్కటః॥[౫౩]
***||5.5.15||***

సౌరీ బలాకర్శ్యో మయూరః శ్యేనస్తే గన్ధర్వాణాం వసూనాం కపిఞ్జలో రుద్రాణాం తిత్తిరీ
రోహిత్కుణ్డృణాచీ గోలత్తికా తా అప్సరసామరణ్యాయ సృమరః॥[౫౪]
***||5.5.16||***

పృషతో వైశ్వదేవః పిత్వో న్యఙ్కుః కశస్తేఽనుమత్యా అన్యవాపోఽర్ధమాసానాం మాసాం కశ్యపః
క్వయిః కుటరుర్దాత్యౌహస్తే సినీవాల్యై బృహస్పతయే శిత్పుటః॥[౫౫]
***||5.5.17||***

శకా భౌమీ పాన్త్రః కశో మాన్థీలవస్తే పితృణామృతూనాం జహకా సంవత్సరాయ లోపా
కపోత ఉలూకః శశస్తే నైరృతాః కృకవాకుః సావిత్రః॥[౫౬]
*బలాయ పురుషమృగస్సౌరీ పృషతః శకాఽష్టాదశాష్టాదశ*||***5.5.18***||

రురూ రౌద్రః కృకలాసః శకునిః పిప్పకా తే శరవ్యాయై హరిణో మారుతో బ్రహ్మణే
శార్గస్తరక్షుః కృష్ణః శ్వా చతురక్షో గర్దభస్త ఇతరజనానామగ్నయే ధూఙ్క్షణా॥[౫౭]
*రురుర్విగ్ంశతిః*||***5.5.19***||

అలజ ఆన్తరిక్ష ఉద్రో మద్గుః ప్లవస్తేకపామదిత్యై హగ్ంససాచిరిన్ద్రాణ్యై కీర్శా గృధ్రః శితికక్షీ వార్ధ్రాణసస్తే దివ్యా ద్యావాపృథివ్యా శ్వావిత్॥[౨౦]
||5.5.20||

సుపర్ణః పార్జన్యో హగ్ంసో వృకో వృషదగ్ంశస్త ఐన్ద్రా అపాముద్రోకర్యమ్ణే లోపాశః సిగ్ంహో నకులో వ్యాఘ్రస్తే మహేన్ద్రాయ కామాయ పరస్వాన్॥[౨౧]
*అలజస్సుపర్ణోకష్టాదశాష్టాదశ*||5.5.21||

ఆగ్నేయః కృష్ణగ్రీవః సారస్వతీ మేషీ బభ్రుః సౌమ్యః పౌష్ణః శ్యామః శితిపృష్ఠో బార్హస్పత్యః శిల్పో వైశ్వదేవ ఐన్ద్రోకరుణో మారుతః కల్మాష ఐన్ద్రాగ్నః సగ్ంహితోకధోరామః సావిత్రో వారుణః పేత్వః॥[౨౨]
*ఆగ్నేయో ద్వావిగ్ంశతిః*||5.5.22||

అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే ప్రాజాపత్యా ఆగ్నేయౌ కృష్ణగ్రీవౌ త్వాష్ట్రౌ లోమశసక్థౌ శితిపృష్ఠౌ బార్హస్పత్యౌ ధాత్రే పృషోదరః సౌర్యో బలక్షః పేత్వః॥[౨౩]
*అశ్వష్షోడశ*||5.5.23||

అగ్నయేకనీకవతే రోహితాఞ్జిరనడ్వానధోరామౌ సావిత్రౌ పౌష్ణౌ రజతనాభీ వైశ్వదేవౌ పిశఙ్గౌ తూపరౌ మారుతః కల్మాష ఆగ్నేయః కృష్ణోకజః సారస్వతీ మేషీ వారుణః కృష్ణ ఏకశితిపాత్పేత్వః॥[౨౪]
*అగ్నయేకనీకవతే ద్వావిగ్ంశతిః*||5.5.24||

*యదేకేన ప్రజాపతిః ప్రేణాఽను యజుషాఽఽపో విశ్వకర్మాఽగ్న ఆ యాహి సువర్గాయ వజ్రో గాయత్రేణాఽగ్న ఉదధేసమీచీన్ద్రాయ మయురపాం బలాయ పురుషమృగస్సారీ పృషతశ్శకా రురురలజస్సుపర్ణ ఆగ్నేయోఽశ్వోఽగ్నయేఽనీకవతే చతుర్విగ్ంశతిః చతుర్విగ్ంశతిః*||**24**||

*యదేకేన స పాపీయానేతద్వా అగ్నేర్ధనుస్తద్దేవాస్త్వేన్ద్రజ్యేష్టా అపాన్నప్త్రేఽశ్వస్తూపరో ద్విషష్టిః*||**62**||

*యదేకేనైకశితిపాత్త్వేత్త్వః॥*

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి పఞ్చమ కాణ్డే పఞ్చమఃప్రశ్నః॥